

SEMINAR ZA MENTORJE 2026 (3. in 4. marec 2026, Otočec)

ALJOŠA HARLAMOV: USTVARJALNI JAZ Z METODO KREATIVNEGA RUŠENJA

S pregledom sodobnega slovenskega romana bomo utrdili, da je pripovedovanje eden od najpomembnejših načinov graditve človekovega jaza oziroma subjekta.

To zlasti potrjuje sodobni slovenski roman (roman v novem tisočletju), ki ga literarna zgodovinarica Alojzija Zupan Sosič označuje kot **transrealistični roman**.

Za transrealistični roman je značilna »prevlada realistične tehnike, višja mera idealizacije in hiperbolizacije, zahteva po berljivi zgodbi, odsotnost raztezanja estetike v socialno, preigravanje z uveljavljenimi žanrskimi, stilnimi ali pripovednimi obrazci, obračanje od družbenega k intimnemu ...« In da »[...] pripovedni subjekt [...] si mrzlično želi zagotoviti svojo individualnost skozi berljivo zgodbo, vezano na prepoznavne žanrske, stilne ali druge pripovedne obrazce. Njegova intimna zgodba je del postmodernega spleena, naveličanosti in zdolgočasnosti postmodernega subjekta, zagledanega v naivni hedonizem, in novih čustvenih premikov pri iskanju identitete: pre/vrednotenje spolnih in nacionalnih stereotipov pri konstrukciji gibljive identitete, vzpostavljanje humorne, cinične ali parodične razdalje ter odsotnost enotnega estetskega ali filozofskega vodila.«

V transrealistični roman lahko verjetno kot podžanr uvrstimo tudi trend zadnjih let – **avtofikijski roman** oziroma **roman fiktivne biografičnosti**; v ospredju katerih je »živa izkušnja«.

Metode, s katerimi lahko spodbujamo ustvarjalnost so zato povezane najprej s prvoosebni, pozneje pa tudi z nezanesljivim pripovedovalcem – gre za gradnjo pripovedi in kreativno razgradnjo pripovedi.

V nadaljevanju pa nadaljujemo predvsem s slednjo, torej z razbijanjem »okostenelih« struktur, pričakovanj, shem, klišejev in stereotipov, ki osvobajajo (ustvarjalni) jaz.

Praktične metode, ki jih priporočam, so:

menjava perspektiv

alternativni svetovi

posodabljanje situacije

igranje s stereotipi in klišeji